

УДК 378.147:7.071.4:811.111

<https://doi.org/10.31861/gph2026.858-859.168-183>

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ ЧЕРЕЗ СИСТЕМНЕ МИСЛЕННЯ ТА КОНСТЕЛЯЦІЇ

Світлана КУДИБА

Львівська національна академія мистецтв

kudyba.svitlana@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5136-0477>

У статті досліджено можливості інтеграції системного мислення та констеляційних практик у процес викладання англійської мови для професійного спілкування студентам мистецьких спеціальностей. Актуальність наукової роботи зумовлена об'єктивною потребою радикального оновлення методів іношомовної підготовки з урахуванням творчого потенціалу, специфіки мислення та міжкультурної взаємодії майбутніх фахівців. Проаналізовано сучасні світові тенденції розвитку іношомовної освіти в межах компетентнісного, комунікативного, діяльнісного та міждисциплінарного підходів. Обґрунтовано системний підхід як фундаментальну основу формування цілісного бачення мовних і соціокультурних процесів у професійній підготовці майбутніх митців. У роботі детально охарактеризовано дидактичний потенціал констеляційних вправ, просторово-рольових моделей і творчих проєктних завдань як ефективних інтерактивних інструментів для глибокого аналізу взаємозв'язків у мистецькому середовищі та моделювання складних творчих і комунікативних процесів. Доведено, що такий інноваційний методичний підхід суттєво активізує мовну спонтанність, розвиває критичне й креативне мислення, навички переконливої аргументації та командної колаборації, а також позитивно впливає на внутрішню мотивацію студентів і їхню загальну залученість до навчання в сучасному мистецькому освітньому середовищі. Проведене дослідження переконливо засвідчує, що системне мислення дозволяє майбутнім митцям і дизайнерам сприймати іноземну мову не лише як засіб комунікації, а як потужний аналітичний та творчий ресурс для професійного зростання, самовираження та міжкультурного діалогу. Отримані результати підтверджують високу ефективність інтеграції системного підходу для успішного формування професійної ідентичності, міжкультурної компетентності, всебічного розвитку рефлексивних умінь, навичок самоаналізу та готовності випускників до міжнародної професійної комунікації в епоху глобалізації. Окреслено перспективи подальших наукових досліджень щодо вдосконалення відповідних методичних моделей, їхньої адаптації до різних сучасних форматів навчання, теоретичного оцінювання інноваційних освітніх практик та їхнього безпосереднього практичного впровадження у діяльність сучасних закладів вищої мистецької освіти.

Ключові слова: системне мислення, мистецька освіта, викладання англійської мови, констеляції, креативність, міжкультурна компетентність.

Кудиба С. Інноваційні підходи до викладання англійської мови у мистецькій освіті через системне мислення та констеляції. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026. Вип. 858-859. С. 168-183. <https://doi.org/10.31861/gph2026.858-859.168-183>.

© 2026 The Author(s). Published by Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

I. ВСТУП

Сучасні процеси глобалізації, міжкультурної взаємодії та цифрової трансформації суттєво змінюють вимоги до професійної підготовки фахівців мистецьких спеціальностей. У цьому контексті зростає роль іноземної мови не лише як засобу комунікації, а й як інструменту осмислення культурних кодів, рефлексії творчого досвіду та формування професійної ідентичності митця в міжнародному просторі. Водночас традиційні методики викладання іноземної мови часто залишаються орієнтованими переважно на мовну компетентність, недостатньо враховуючи специфіку мистецького мислення, образності та тілесно-просторового сприйняття студентів творчих спеціальностей.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку інноваційних методологічних підходів, здатних інтегрувати мовну підготовку з художньо-творчим процесом та міждисциплінарним досвідом студентів. У сучасній методиці навчання іноземних мов активно розвиваються комунікативний, когнітивний, міжкультурний та діяльнісний підходи, однак проблема системної інтеграції мови, мистецтва та рефлексивного досвіду залишається недостатньо дослідженою, особливо в контексті підготовки художників і дизайнерів.

У цьому контексті аналіз сучасних наукових праць свідчить про зростання інтересу до інтеграції системного мислення та міждисциплінарних підходів у сфері освіти. Зокрема, у дослідженнях Ф. Капри обґрунтовано цілісне бачення складних систем і взаємозв'язків, що стало методологічною основою для розвитку системного підходу в гуманітарних науках (Capra, 1997). У контексті мистецької освіти і творчих практик Д. Борго розглядає процеси імпровізації як прояв складних динамічних систем, що відкриває нові можливості для розуміння навчання як нелінійного і взаємозалежного процесу (Borgo, 2005). У сфері викладання іноземних мов важливе місце займають інтегративні підходи, зокрема CLIL (Content and Language Integrated Learning), який передбачає поєднання мовного та предметного навчання і сприяє розвитку міжкультурної та професійної компетентностей студентів (Coyle, Hood, Marsh, 2010).

Подальший розвиток цих ідей простежується і в українському науковому просторі. Зокрема, питання інтеграції системного мислення у викладання іноземних мов висвітлено у працях Н. В. Каневської та О. О. Сулік, де акцентується увага на міждисциплінарності та формуванні цілісного бачення навчального процесу (Каневська, Сулік, 2025). О. С. Лисяк досліджує застосування інтегрованих методів навчання англійської мови у мистецьких закладах, підкреслюючи важливість поєднання мовної підготовки з творчою діяльністю студентів (Лисяк, 2024).

Водночас незважаючи на наявність окремих напрацювань, питання використання системного мислення у поєднанні з констеляційними практиками як інноваційного дидактичного інструменту у викладанні англійської мови в мистецькій освіті залишається недостатньо дослідженим. Це зумовлює наявність наукової прогалини між теоретичними засадами системного підходу та їх практичним застосуванням у мовній підготовці студентів творчих спеціальностей.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності інтеграції системного мислення та елементів констеляційних практик у викладання англійської мови для студентів мистецьких спеціальностей як засобу розвитку міжкультурної комунікації, критичної та креативної рефлексії, а також формування ключових професійних компетентностей.

Метою статті є визначення можливостей застосування системного підходу та констеляційних моделей у викладанні англійської мови в закладах мистецької освіти та аналіз їхнього впливу на розвиток мовної, міжкультурної й рефлексивної компетентностей студентів.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати сучасні тенденції викладання іноземної мови в мистецькій освіті;
- обґрунтувати методологічні засади використання системного мислення у мовному навчанні;
- охарактеризувати дидактичний потенціал констеляційних практик у формуванні міжкультурної та рефлексивної компетентностей студентів;
- окреслити основні результати застосування системного підходу в навчальному процесі.

Методологічну основу дослідження становлять системний і міждисциплінарний підходи, метод педагогічного моделювання, якісний аналіз навчальних ситуацій, спостереження за освітнім процесом, а також узагальнення власного педагогічного досвіду, зокрема здобутого під час стажування в Academy of Systems Consulting (Німеччина).

II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

2.1. Системне мислення як методологічна основа викладання іноземної мови

Застосування системного підходу у викладанні англійської мови студентам мистецьких спеціальностей дозволяє переосмислити роль мови як цілісної, динамічної структури, що функціонує у взаємодії з культурним, творчим і рефлексивним досвідом студента (Каневська, Сулік, 2025). У межах системного мислення мовна діяльність розглядається не ізольовано, а як елемент багатовимірного освітнього простору, де лексика, граматики, комунікація та творчість перебувають у постійному взаємозв'язку. Такий підхід дозволяє студентам бачити мову не як набір правил і слів, а як інтегровану систему, що взаємодіє з іншими компонентами навчального процесу (Сарга, 1997, с. 112).

Результати спостережень за навчальним процесом засвідчують, що інтеграція системних моделей сприяє формуванню цілісного бачення мовних явищ та зменшує фрагментарність засвоєння матеріалу. Студенти починають усвідомлювати граматичні та лексичні структури не як окремі правила, а як взаємопов'язані елементи системи, що має власну логіку та внутрішню динаміку. Наприклад, під час вправи «Ментальна карта лексичних асоціацій» студенти позначають ключові слова та вирази, які відображають тематику художнього проєкту, і відзначають, як зміни одного елемента впливають на смислову цілісність висловлювання. Такі вправи дозволяють наочно демонструвати взаємозв'язки між мовними одиницями та сприяють розвитку аналітичних і критичних навичок.

Особливо важливим є застосування системного мислення для студентів творчих спеціальностей, для яких характерне образне, просторове та метафоричне мислення. Ці когнітивні особливості створюють підґрунтя для глибшого засвоєння іноземної мови через усвідомлення структурних зв'язків, а не механічне запам'ятовування. Під час констеляційних та рольових вправ студенти моделюють взаємозалежності лексики, граматичних конструкцій та художніх концептів, що дозволяє їм ефективніше інтегрувати знання і застосовувати їх у творчих завданнях.

Додатково системний підхід сприяє розвитку метакогнітивних навичок, таких як планування, контроль власних помилок та рефлексія щодо обраних стратегій мовної діяльності. Наприклад, після виконання вправи «Карта взаємозв'язків у проєкті» студенти аналізують власні дії, обговорюють альтернативні рішення та оцінюють, як різні мовні конструкції впливають на результати комунікації. Такий аналіз формує системне та критичне мислення, що є ключовим для майбутніх професійних завдань у сфері мистецтва та дизайну.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що системне мислення дозволяє студентам не лише засвоювати матеріал у цілісному вигляді, а й розвивати когнітивні та творчі компетентності, необхідні для ефективної міждисциплінарної діяльності.

2.2. Міжкультурний вимір навчання іноземної мови

Одним із ключових результатів упровадження системних і констеляційних моделей у викладанні англійської мови є посилення міжкультурного аспекту навчання (Лисяк, 2024). Просторово-рольові моделі комунікації створюють умови для усвідомленого аналізу культурних відмінностей і спільних цінностей, що відображаються у мистецтві та мовленні.

У процесі навчання студенти залучаються до моделювання міжкультурної взаємодії, що сприяє формуванню здатності бачити мистецькі явища у ширшому культурному контексті. Наприклад, під час вправи «Міжкультурний діалог у проєкті» учасники представляють різні культурні традиції та обговорюють можливі способи інтеграції їхніх підходів у вигаданий мистецький проєкт. Таке завдання стимулює критичне осмислення культурних відмінностей, розвиток міжкультурної компетентності та підвищення готовності до міжкультурного діалогу англійською мовою.

Додатково результати спостережень показують, що міжкультурні вправи сприяють розширенню культурно маркованого словника та покращенню мовної спонтанності. Студенти починають усвідомлювати, що мова не є лише комунікативним інструментом, а також засобом інтерпретації культурних смислів і цінностей. Наприклад, під час вправи «Культурна карта проєкту» учасники аналізують художні твори різних культур, описують їхні концепції англійською та обговорюють, як ці концепти можуть впливати на спільний результат групового завдання.

Інтеграція міжкультурного підходу із системним мисленням забезпечує усвідомлення студентами комплексності соціокультурних процесів, що особливо важливо для формування професійної ідентичності майбутніх митців і дизайнерів. Вони навчаються оцінювати вплив соціокультурних чинників на мистецький продукт, аналізувати динаміку комунікацій у групі та приймати узгоджені рішення в англійськомовному середовищі.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що поєднання системного мислення та міжкультурного навчання дозволяє:

- формувати здатність до критичного та аналітичного осмислення культурних контекстів;
- підвищувати мовну спонтанність та здатність до аргументованого вираження думок англійською мовою;
- інтегрувати мовні, культурні та творчі компетентності у єдину освітню систему;
- стимулювати готовність до міжнародної професійної діяльності у сфері мистецтва та дизайну.

Ці результати підтверджують ефективність впровадження системного та міжкультурного підходів як методологічної основи викладання іноземної мови студентам творчих спеціальностей.

2.3. Рефлексивний і когнітивний потенціал системних моделей

Застосування системного підходу у викладанні англійської мови активізує рефлексивні процеси студентів, що проявляється у здатності усвідомлювати власний досвід навчання, творчості та комунікації. У цьому контексті мовні структури виконують не лише комунікативну, а й метакогнітивну функцію, сприяючи усвідомленню внутрішніх процесів творчого мислення, планування дій та оцінки власних рішень (Borgo, 2005, с. 88).

Результати спостережень демонструють, що застосування системних моделей сприяє розвитку емоційного та когнітивного словника, що дозволяє студентам вербалізувати внутрішні стани англійською мовою, підвищуючи глибину мовної та психологічної рефлексії (Каневська, Сулік, 2025; Coyle, Hood, & Marsh, 2010, р. 1). Наприклад, у вправі «Емоційна констеляція» студенти розміщують символічні картки, що відображають їхній стан натхнення, сумніву, творчої напруги або впливу зовнішньої оцінки, у просторі аудиторії. Після цього відбувається колективне обговорення, під час якого кожен учасник описує власні відчуття та спостереження англійською мовою. Така практика дозволяє не лише розширювати

словниковий запас, а й формує здатність до усвідомленого аналізу власних когнітивних і емоційних процесів.

З точки зору когнітивної лінгвістики, системні моделі узгоджуються з уявленням про мову як інструмент концептуалізації досвіду. Вони дозволяють студентам структурувати та категоризувати власні думки, емоції та творчі дії, створюючи зв'язок між мовною формою та змістом, що сприяє концептуалізації досвіду (Coyle, Hood, & Marsh, 2010, p. 41). Наприклад, під час вправи «Карта творчих процесів» учасники описують етапи власного проєкту англійською мовою, показують, як зміни на одній фазі впливають на наступні, і обговорюють ці взаємозв'язки у групі. Такий підхід сприяє розвитку системного мислення, дозволяючи студентам бачити взаємозалежності між мовними, когнітивними та творчими компонентами діяльності.

Крім того, спостереження показують, що системні моделі підтримують розвиток метакогнітивної компетентності, включаючи планування, самоконтроль та оцінку ефективності обраних стратегій мовної та творчої діяльності (Coyle, Hood, & Marsh, 2010, pp. 29–31). Наприклад, студенти, виконуючи вправу «Мета-констеляція», фіксують власні дії, способи прийняття рішень та мовні стратегії, після чого аналізують, які підходи були найбільш ефективними і чому. Цей аналіз дозволяє підвищувати усвідомленість мовного та творчого процесу, сприяє гнучкості мислення та адаптації до нових завдань.

Застосування системних моделей також підвищує когнітивну гнучкість, оскільки студенти навчаються переносити мовні та когнітивні навички на різні творчі й комунікативні контексти. Наприклад, під час обговорення проєктів у ролях художників, кураторів та критиків студенти демонструють здатність адаптувати мовні конструкції до різних професійних і соціокультурних ситуацій, одночасно аналізуючи причинно-наслідкові зв'язки у власних та чужих діях.

Отже, інтеграція системного підходу у навчання англійської мови забезпечує гармонійний розвиток рефлексивного та когнітивного потенціалу студентів, сприяє формуванню усвідомленої мовної практики, розвитку творчого мислення, критичного аналізу та міжкультурної компетентності. Ці результати підтверджують, що системні моделі не лише підтримують опанування мовного матеріалу, а й створюють умови для комплексного розвитку особистості, що є ключовим для професійної діяльності у сфері мистецтва та дизайну.

2.4. Формування ключових компетентностей студентів мистецьких спеціальностей

Аналіз результатів упровадження системного підходу у навчальний процес демонструє його позитивний вплив на формування ключових компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності студентів мистецьких спеціальностей. Серед цих компетентностей особливе значення мають здатність до колаборації, відповідальність за спільний результат, системність мислення та інтеграція знань з різних галузей (Coyle, Hood, & Marsh, 2010, pp. 40–42).

Моделювання комунікативних та творчих ситуацій у груповій роботі дозволяє студентам відпрацьовувати навички взаємодії, аргументації та узгодження позицій англійською мовою. Під час проєктних завдань студенти обговорюють концепцію художнього проєкту, розподіляють ролі, оцінюють внесок кожного учасника та виробляють спільне рішення. Такі вправи стимулюють розвиток навичок командної роботи, усвідомлення власної ролі в групі та аналіз динаміки спільної діяльності (Лисяк, 2024).

Для розвитку метакогнітивних компетентностей викладачі застосовують вправи типу «ментальна карта процесу». Студенти систематизують усі етапи виконання завдання, фіксують взаємозв'язки між мовними конструкціями, художніми прийомами та соціокультурними контекстами. Наприклад, під час створення «культурної карти проєкту» учасники позначають ключові культурні та художні елементи, визначають вплив кожного етапу на кінцевий результат та рефлексують, які стратегії мовної взаємодії були найбільш

ефективними. Це дозволяє тренувати критичне мислення та здатність прогнозувати наслідки власних рішень.

Іншою важливою групою вправ є рольові та просторові констеляції. Студенти моделюють взаємодію культурних традицій або етапів творчого процесу у вигляді просторових розташувань. Наприклад, у вправі «Мережа взаємозв'язків у мистецтві» студенти розташовують картки з ключовими термінами та демонструють, як зміни одного елемента впливають на всю систему. Після цього проводиться рефлексивне обговорення англійською мовою: учасники аналізують вплив власних рішень, обговорюють використані мовні конструкції та пропонують оптимізацію процесу. Студенти зазначають, що завдяки цій вправі вони краще усвідомлюють причинно-наслідкові зв'язки, вчаться аргументувати свої позиції та узгоджувати дії з іншими учасниками.

Ще одним прикладом є вправа «Культурні констеляції», під час якої студенти у ролях культурних явищ або мистецьких традицій розміщуються у просторі заняття. Викладач пропонує різні сценарії взаємодії: наприклад, обговорення впливу сучасного мистецтва на традиційні практики або аналіз колабораційних проектів у міжнародному контексті. Після завершення розташування проводиться обговорення, у якому студенти аналізують причинно-наслідкові зв'язки та взаємодію культурних елементів. Типові спостереження студентів включають підвищення усвідомлення системності, здатності оцінювати вплив змін окремого елемента на весь процес, а також розвиток комунікативної впевненості у англійськомовному середовищі.

Для комплексного розвитку компетентностей застосовуються кейс-симуляції та проектні моделі. Наприклад, кейс «Міжкультурний проект» передбачає, що студенти представляють різні культурні традиції та обговорюють їхню взаємодію у вигаданому художньому проекті. Під час виконання завдання відстежуються мовні та креативні стратегії студентів, а після завершення проводиться колективний аналіз. Спостерігається формування навичок колаборації, розподілу обов'язків, планування та узгодження рішень. Такі вправи також стимулюють критичне мислення, здатність інтегрувати знання з різних дисциплін і прогнозувати результат взаємодії.

Важливим елементом формування компетентностей є рефлексивні вправи «мета-констеляція», під час яких студенти описують власний процес мислення та мовної діяльності під час констеляцій. Це сприяє розвитку саморегуляції, метакогнітивних навичок та критичного осмислення власних стратегій. Студенти відзначають, що ці вправи допомагають краще усвідомлювати власний внесок у групову діяльність, логіку комунікаційного процесу та підвищують впевненість у використанні англійської мови.

Типові результати застосування системного підходу на заняттях демонструють:

- підвищення рівня мовної спонтанності та розширення культурно маркованого словника;
- розвиток навичок аргументації та критичного аналізу;
- покращення здатності оцінювати вплив окремих елементів на систему загалом;
- ефективну колаборацію, прийняття рішень і узгодження позицій у групі;
- підвищення впевненості у міжкультурній взаємодії та творчому самовираженні;
- розвиток системного мислення та здатності інтегрувати знання з різних дисциплін;
- усвідомлення особистісного та командного внеску у досягнення спільного результату.

Окремі вправи демонструють також ефект формування креативних компетентностей: студенти навчаються генерувати нестандартні ідеї, комбінувати різні мистецькі прийоми та аргументувати їх у мовному середовищі. Наприклад, у вправі «Інтерактивна карта творчого проекту» студенти відзначають, як зміни окремих елементів (кольорових рішень, композиційних елементів, лексичних конструкцій) впливають на загальну структуру проекту та на мовне описання процесу.

Таким чином, інтеграція системного мислення та констеляційних практик сприяє формуванню ключових компетентностей студентів мистецьких спеціальностей, таких як

здатність до співпраці, відповідальність за спільний результат, системність мислення, аналітичні навички та інтеграція знань з різних галузей. Студенти отримують можливість усвідомлено поєднувати мовну підготовку з творчим процесом, що позитивно впливає на формування професійної ідентичності та підготовку до міжнародної професійної діяльності.

2.5. Практична значущість системного підходу для мистецьких спеціальностей

Практична значущість інтеграції системного мислення у викладання англійської мови проявляється в підготовці студентів мистецьких спеціальностей до міжнародних проєктів, міжкультурної комунікації та презентації творчих результатів. Поєднання мовної підготовки із системним підходом забезпечує готовність студентів до міжнародної професійної діяльності (Coyle, Hood, & Marsh, 2010, pp. 56–58).

Поєднання мовної підготовки із системним підходом забезпечує готовність студентів до міжнародної професійної діяльності. Іноземна мова виступає не лише засобом комунікації, а й інструментом усвідомленого структурування власного творчого досвіду, аргументації художніх рішень та самопрезентації (Capra, 1997, p. 140). Системний підхід дозволяє майбутнім митцям і дизайнерам ефективніше орієнтуватися у складних комунікативних і культурних контекстах.

Важливим результатом є розвиток ключових soft skills: співпраці, відповідальності за спільний результат, лідерства та аналізу багатокомпонентних процесів. Студенти усвідомлюють власну роль у командній роботі, будують конструктивний діалог англійською та приймають рішення в умовах взаємодії різних точок зору.

Крім того, системний підхід сприяє формуванню цілісного бачення іноземної мови як складника творчої та професійної ідентичності студента. Мова інтегрується у власний мистецький досвід, стаючи ресурсом для самовираження, рефлексії та професійного розвитку.

2.6. Методика впровадження системного мислення та констеляцій

Впровадження системного мислення та констеляційних практик у викладання англійської мови на заняттях мистецьких спеціальностей ґрунтується на послідовній організації освітнього процесу, що інтегрує аналітичні, комунікативні та творчі компоненти навчання. Методика спрямована на формування цілісного бачення мовної діяльності як частини ширшого художнього, соціокультурного та професійного контексту. Її основною метою є поєднання розвитку мовної компетентності з активізацією критичного та креативного мислення студентів, а також формування здатності усвідомлювати внутрішні й міжособистісні взаємозв'язки в межах мистецького середовища та міжкультурної взаємодії (Каневська, Сулік, 2025).

На початковому етапі організації заняття студенти ознайомлюються з базовими положеннями системного мислення та загальними принципами констеляційних практик у навчальному контексті. Увага зосереджується не на теоретичному викладі, а на поступовому введенні ключових понять і мовних одиниць, необхідних для подальшої роботи. Формується мовний базис, що включає лексичні та граматичні структури для опису зв'язків, процесів, взаємодій і змін. Важливим аспектом цього етапу є створення безпечного навчального простору, у якому студенти мають можливість вільно висловлювати власні думки, припущення та асоціації англійською мовою. Початкові вправи орієнтовані на усвідомлення системності, зокрема через побудову асоціативних або ментальних карт, що дозволяє студентам виявити зв'язок між мовними засобами, темою заняття та культурним контекстом.

Подальший розвиток методики пов'язаний із використанням просторово-рольових моделей, які дають змогу візуалізувати взаємозалежності між мовними явищами, художніми концептами та соціокультурними чинниками. Під час таких вправ студенти розміщують себе або символічні об'єкти у просторі заняття відповідно до заданих ролей або понять, відтворюючи структуру певної системи. Зокрема, у процесі моделювання творчого процесу

або міжкультурної комунікації учасники відображають взаємодію окремих елементів і спостерігають, як зміна одного з них впливає на систему загалом. Такий підхід сприяє формуванню аналітичного мислення, розвитку навичок узагальнення та усвідомленню мови як динамічної, відкритої системи, що функціонує у взаємодії з культурою та мистецтвом.

Особливе місце в методиці займає рефлексивний компонент, який реалізується після завершення констеляційних вправ. Колективне обговорення дозволяє студентам проаналізувати власні дії, використані мовні стратегії та когнітивні процеси, що супроводжували роботу. У процесі рефлексії увага зосереджується на тому, як просторове розташування елементів вплинуло на сприйняття системи, які мовні засоби виявилися найбільш ефективними для опису взаємозв'язків, а також як змінювалося розуміння теми заняття. Такий підхід сприяє розвитку метакогнітивної компетентності, поглиблює усвідомлення взаємозв'язку між мовною формою та змістом і стимулює критичне осмислення навчального досвіду (Borgo, 2005, p. 92).

Закріплення та інтеграція отриманого досвіду відбуваються через виконання творчих і аналітичних завдань англійською мовою. Студенти залучаються до написання рефлексивних текстів, аналітичних есе або виконання проєктних робіт, у яких систематизують спостереження, зроблені під час занять. Такі завдання сприяють перенесенню набутого досвіду у практичну площину, підвищують усвідомленість мовної діяльності та підтримують розвиток міжкультурної комунікації. Водночас вони дозволяють поєднати мовне навчання з осмисленням творчого процесу та професійних ситуацій, що є особливо важливим для студентів мистецьких спеціальностей (Сага, 1997, p. 118).

Аналіз результатів застосування методики на заняттях свідчить про активізацію участі студентів у процесі навчання, зростання рівня мовної спонтанності та розширення культурно маркованого словника. Спостерігається розвиток навичок аргументації, здатності описувати складні когнітивні й емоційні процеси англійською мовою, а також підвищення впевненості у міжкультурній взаємодії. Просторово-рольові моделі сприяють формуванню навичок співпраці, узгодження позицій і прийняття рішень у групі, що відповідає вимогам підготовки фахівців до роботи в міжнародному професійному середовищі.

Таким чином, запропонована методика впровадження системного мислення та констеляційних практик у викладання англійської мови забезпечує інтеграцію мовної, творчої та аналітичної діяльності. Вона сприяє розвитку когнітивних, метакогнітивних і міжкультурних компетентностей студентів, формуванню системного бачення навчального матеріалу та усвідомленню ролі мови у професійному та культурному контексті. Методика демонструє потенціал для підвищення якості мовної підготовки студентів мистецьких спеціальностей і створює підґрунтя для подальших досліджень у сфері інтегрованих освітніх підходів.

2.7. Порівняльний аналіз традиційного та інноваційного підходу

Порівняльний аналіз традиційного та інноваційного підходів до викладання англійської мови у мистецькій освіті дозволяє виявити відмінності не лише у методичних інструментах, а й у концептуальній ролі мови в освітньому процесі. У традиційній моделі навчання англійська мова розглядається передусім як засіб засвоєння лексико-граматичних структур і розвитку комунікативних навичок у межах стандартизованих навчальних ситуацій. Такий підхід орієнтований на лінійне подання матеріалу, чітку ієрархію «викладач — студент» і домінування репродуктивних форм діяльності.

Натомість інноваційний підхід, заснований на принципах системного мислення та використанні констеляційних практик, змінює саму логіку організації заняття. Мова в цьому випадку постає не лише як об'єкт навчання, а як інструмент пізнання, рефлексії та моделювання складних соціокультурних і творчих процесів. Навчальний процес набуває

нелінійного характеру, у якому мовні, культурні та художні елементи взаємодіють у межах цілісної системи, а студент виступає активним учасником спільного смислотворення.

Однією з ключових відмінностей між підходами є характер когнітивної діяльності студентів. У традиційній моделі переважає аналітичне мислення, спрямоване на правильність мовної форми та відтворення зразків. Інноваційний підхід, навпаки, активізує системне та креативне мислення, заохочуючи студентів до пошуку взаємозв'язків, формування гіпотез і осмислення мовного матеріалу в контексті мистецької діяльності. Це дозволяє розширити когнітивні рамки навчання та сприяє глибшому засвоєнню мови як інструменту професійної комунікації.

Відмінності простежуються і в організації взаємодії на занятті. Традиційний підхід передбачає чітко структурований формат, у якому ініціатива здебільшого належить викладачеві, а взаємодія між студентами має допоміжний характер. У межах системного підходу та констеляційних практик взаємодія стає багатовекторною: студенти активно співпрацюють між собою, обговорюють результати, узгоджують позиції та спільно формують навчальний досвід. Така організація заняття сприяє розвитку соціальних і комунікативних компетентностей, що є важливими для майбутньої професійної діяльності у мистецькому середовищі.

Суттєвою є також різниця у підходах до міжкультурної складової навчання. У традиційній моделі міжкультурна компетентність часто розглядається як додатковий елемент, представлений у вигляді текстів або тематичних вправ. Інноваційний підхід інтегрує міжкультурний вимір безпосередньо у структуру заняття, використовуючи констеляційні моделі для аналізу взаємодії культур, художніх традицій і соціальних контекстів. Це дозволяє студентам не лише отримувати знання про інші культури, а й проживати досвід міжкультурного діалогу через мовну та просторову взаємодію.

Порівняння результатів навчання також свідчить про відмінності в освітніх ефектах. Традиційний підхід забезпечує стабільний розвиток базових мовних навичок, однак часто обмежує можливості для самовираження та творчої інтерпретації матеріалу. Інноваційна модель демонструє вищий рівень залученості студентів, підвищення мовної спонтанності та здатності використовувати англійську мову для опису складних і абстрактних явищ. Студенти проявляють більшу впевненість у висловлюваннях, краще орієнтуються в міжкультурних ситуаціях і демонструють готовність до професійної комунікації в міжнародному середовищі.

Таким чином, порівняльний аналіз показує, що інноваційний підхід до викладання англійської мови, заснований на системному мисленні та констеляційних практиках, розширює традиційні уявлення про мовну освіту в мистецьких закладах. Він не заперечує значення класичних методів, але доповнює їх, створюючи умови для інтеграції мовного навчання з творчим і професійним розвитком студентів. Такий підхід відповідає сучасним вимогам вищої освіти та сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти у складному міжкультурному просторі.

2.8. Виклики та обмеження інтеграції системного мислення

Інтеграція системного мислення та констеляційних практик у викладання англійської мови в мистецькій освіті, попри її методичний і дидактичний потенціал, супроводжується низкою викликів та обмежень, які потребують усвідомлення й критичного осмислення. Аналіз цих аспектів є необхідним для коректної оцінки можливостей запропонованого підходу та визначення умов його ефективного застосування в освітньому процесі.

Одним із ключових викликів є рівень підготовленості викладача до роботи з системними підходами. Застосування елементів системного мислення та констеляцій вимагає не лише володіння мовно-методичною компетентністю, а й здатності працювати з багатовимірними когнітивними та соціокультурними процесами. За відсутності відповідного досвіду або методичної підтримки існує ризик формального використання інноваційних

інструментів без глибокого розуміння їхнього змісту, що може знизити освітню ефективність заняття.

Іншим обмеженням є неоднорідність рівня готовності студентів до участі в інтерактивних і рефлексивних форматах навчання. Частина студентів може демонструвати опір відкритим формам взаємодії, особливо на початкових етапах впровадження методики. Це пов'язано як з індивідуальними особливостями особистості, так і з попереднім освітнім досвідом, сформованим у межах традиційної, більш директивної моделі навчання. У таких випадках необхідним є поступовий перехід до системного підходу та адаптація методів до конкретного освітнього контексту.

Обмеженням також виступають часові рамки навчального заняття. Констеляційні практики та системні вправи потребують достатнього часу для підготовки, реалізації та рефлексивного обговорення. У межах жорстко регламентованих навчальних програм це може ускладнювати повноцінне впровадження методики або вимагати скорочення інших елементів заняття. Відтак постає потреба в гнучкому плануванні освітнього процесу та переосмисленні пріоритетів навчальних цілей.

Суттєвим викликом є також питання академічної оцінюваності результатів. На відміну від традиційних форм контролю знань, результати системно орієнтованого навчання часто мають якісний, процесуальний характер і пов'язані з розвитком метакогнітивних, комунікативних та міжкультурних компетентностей. Це ускладнює використання стандартизованих критеріїв оцінювання та потребує розроблення альтернативних інструментів, зокрема портфоліо, рефлексивних звітів і проектних форм оцінки.

Окремої уваги потребує питання меж використання констеляційних практик у навчальному середовищі. З огляду на їхній потенційний вплив на емоційний стан учасників, важливо чітко розмежовувати освітні та терапевтичні цілі. У межах науково-педагогічного підходу констеляції використовуються виключно як метод моделювання взаємозв'язків і аналізу систем, а не як інструмент глибинної психологічної роботи. Дотримання цього принципу є необхідною умовою етичного та безпечного впровадження методики в освітній процес.

Варто також враховувати інституційні обмеження, зокрема вимоги навчальних планів, стандарти акредитації та очікування адміністративних структур. Інноваційні підходи не завжди одразу знаходять підтримку в межах усталених освітніх систем, що може впливати на масштаб і сталість їх запровадження. У цьому контексті важливим є поступове накопичення емпіричного досвіду та наукове обґрунтування ефективності системного підходу в мистецькій мовній освіті.

Таким чином, інтеграція системного мислення у викладання англійської мови супроводжується як значним потенціалом, так і низкою об'єктивних викликів. Усвідомлення цих обмежень дозволяє уникнути методичної редукації підходу, сприяє його відповідальному застосуванню та створює підґрунтя для подальших наукових досліджень і вдосконалення освітніх практик у сфері мистецької освіти.

2.9. Практичні кейси / приклади застосування

Практичні кейси впровадження системного мислення та елементів констеляційного підходу у процес навчання англійської мови студентів мистецьких спеціальностей демонструють можливості розширення традиційної дидактичної моделі за рахунок інтеграції тілесно-просторового, рефлексивного та комунікативного вимірів навчання. Такі кейси не мають на меті психотерапевтичний вплив, а використовуються як педагогічний інструмент для моделювання складних взаємозв'язків між мовою, творчістю та соціокультурним контекстом.

Одним із базових прикладів є застосування системного моделювання під час опрацювання теми професійної ідентичності митця в міжнародному просторі. У межах заняття

студенти працюють із лексичними одиницями та граматичними структурами, пов'язаними з описом творчого шляху, ролей митця, взаємодії з аудиторією та культурними інституціями. Після попереднього мовного опрацювання матеріалу пропонується просторово-рольова вправа, у якій учасники символічно розташовують себе або визначені поняття в навчальному просторі відповідно до відчутого ступеня взаємодії, напруження або дистанції між елементами системи. Обговорення відбувається англійською мовою і спрямоване на пояснення причин обраного розташування, що стимулює аргументоване мовлення та розвиток причинно-наслідкового мислення.

Важливим аспектом такого кейсу є усвідомлення студентами впливу зовнішніх чинників на творчу самореалізацію. У процесі обговорення учасники часто звертають увагу на взаємозалежність між внутрішньою мотивацією митця, очікуваннями аудиторії та вимогами культурного ринку. Це дозволяє не лише закріпити тематичну лексику, а й сформувати навички вербалізації абстрактних понять та складних професійних дилем англійською мовою.

Інший практичний кейс пов'язаний із розвитком міжкультурної компетентності та навичок професійної комунікації. Під час занять, присвячених темам міжнародної співпраці у сфері мистецтва, студенти залучаються до моделювання взаємодії між представниками різних культурних контекстів. Через розподіл ролей і просторове представлення позицій учасники аналізують можливі точки напруження, непорозуміння або співпраці. Мовні завдання зосереджуються на використанні стратегій пояснення, уточнення, дипломатичного висловлення незгоди та презентації власної позиції.

Застосування таких вправ сприяє формуванню усвідомленого ставлення до мовленнєвого вибору залежно від контексту комунікації. Студенти відзначають, що системне моделювання допомагає їм краще зрозуміти не лише мовні, а й культурні відмінності, що, у свою чергу, знижує рівень комунікативної тривожності та підвищує готовність до реальної міжкультурної взаємодії.

Окреме місце у практичних кейсах посідають рефлексивні завдання, які виконуються після завершення системних або просторово-рольових вправ. Рефлексія реалізується у формі усних обговорень, письмових аналітичних нотаток або коротких есе англійською мовою. Студенти аналізують власні відчуття, труднощі мовленнєвого вираження та зміни у сприйнятті навчального матеріалу. Типовими є спостереження щодо зростання здатності структурувати думки, використовувати узагальнювальні конструкції та точніше передавати відтінки значень.

Практичні спостереження за результатами впровадження зазначених кейсів засвідчують стабільне підвищення навчальної активності студентів. Учасники заняття демонструють вищий рівень залученості, ініціативності та готовності брати участь у колективному обговоренні. Навіть студенти з нижчим рівнем володіння англійською мовою виявляють прагнення до комунікації, використовуючи доступні мовні ресурси та підтримку групи. Це створює сприятливе навчальне середовище, орієнтоване на співпрацю, а не на змагання.

Аналіз результатів також показує, що системні вправи сприяють розвитку метакогнітивної усвідомленості. Студенти починають краще розуміти власні стратегії навчання, помічати взаємозв'язок між емоційним станом і мовною продуктивністю, а також усвідомлювати роль контексту у формуванні значення. Такий досвід є особливо цінним для майбутніх фахівців мистецьких галузей, діяльність яких передбачає постійну рефлексію та адаптацію до змінного професійного середовища.

Отже, практичні кейси застосування системного мислення та констеляційних елементів у викладанні англійської мови підтверджують доцільність їх використання як педагогічного інструменту. Вони дозволяють поєднати мовне навчання з аналізом творчих і соціокультурних процесів, сприяють розвитку комунікативної, міжкультурної та рефлексивної

компетентностей і розширюють освітній потенціал занять з іноземної мови у мистецькій освіті.

На основі аналізу практичного досвіду впровадження системного мислення та констеляційних елементів у викладання англійської мови можна виокремити декілька типів педагогічних кейсів, що відрізняються за дидактичною метою, рівнем складності та домінантним видом навчальної діяльності. Така типологізація дозволяє систематизувати отриманий досвід і забезпечити його адаптацію до різних навчальних контекстів.

Першу групу становлять мовно-структурні кейси, орієнтовані на усвідомлення взаємозв'язків між лексичними одиницями, граматичними структурами та семантичними полями. У межах цих кейсів системне моделювання використовується для візуалізації мовних явищ як цілісної системи, де зміна одного елементу впливає на функціонування інших. Такі справи є ефективними під час опрацювання складних тем, зокрема модальних значень, дискурсивних маркерів або стилістичних відмінностей у професійному мовленні.

Другу групу формують професійно-орієнтовані кейси, спрямовані на аналіз творчого процесу та професійної діяльності у мистецькому середовищі. У цих кейсах системний підхід дозволяє студентам моделювати взаємодію між різними ролями, етапами творчої роботи та зовнішніми чинниками, такими як культурний контекст, інституційні вимоги або очікування аудиторії. Мовна діяльність при цьому інтегрується з аналізом професійних ситуацій, що сприяє формуванню спеціалізованої лексики та розвитку навичок аргументованого висловлення.

Окрему категорію становлять міжкультурні кейси, зосереджені на дослідженні взаємодії культурних моделей, цінностей і комунікативних стратегій. Просторово-рольові елементи у таких кейсах допомагають студентам усвідомити відмінності у сприйнятті часу, ієрархії, творчої свободи та комунікативних норм. Виконання завдань англійською мовою у межах міжкультурних кейсів сприяє розвитку чутливості до контексту, гнучкості мовлення та здатності адаптувати власну комунікативну стратегію.

Ще одним типом є рефлексивно-аналітичні кейси, основною метою яких є розвиток метакогнітивної компетентності студентів. У таких кейсах основний акцент робиться на усвідомленні власних когнітивних і мовних процесів, аналізі труднощів та індивідуальних стратегій навчання. Констеляційні елементи використовуються як інструмент для зовнішнього представлення внутрішніх ментальних структур, що полегшує їх вербалізацію англійською мовою.

Запропонована типологія кейсів демонструє універсальність системного підходу та можливість його гнучкого використання залежно від навчальних цілей і рівня підготовки студентів. Поєднання різних типів кейсів у межах одного курсу дозволяє забезпечити багатовимірний розвиток мовної, професійної та міжкультурної компетентностей, а також підвищує ефективність навчального процесу загалом.

2.10. Перспективи розвитку та рекомендації

Аналіз результатів упровадження системного мислення та констеляційних практик у викладання англійської мови на заняттях мистецьких спеціальностей дозволяє окреслити широкий спектр перспектив розвитку цього підходу та формулювати комплекс практичних рекомендацій для підвищення ефективності освітнього процесу. Поєднання системного та констеляційного підходів демонструє потенціал для посилення когнітивної, метакогнітивної та міжкультурної компетентності студентів, що є особливо важливим для формування фахівців у сфері мистецтва та креативних індустрій.

Одним із ключових напрямів розвитку є дослідження довготривалого ефекту інтеграції системного мислення на мовну компетентність та професійні навички студентів. Подальші емпіричні дослідження можуть зосереджуватися на порівнянні рівня успішності студентів, які брали участь у системно-констеляційних заняттях, та тих, хто навчався за традиційними

методами. Особлива увага має приділятися не лише лінгвістичним результатам, а й розвитку навичок критичного мислення, аналітичних і колабораційних здібностей.

Інший перспективний напрям – адаптація методики до різних освітніх форматів, включно із дистанційним, змішаним та модульним навчанням. Використання цифрових інструментів, інтерактивних платформ та програм для моделювання системних зв'язків дозволяє поєднувати просторово-рольові констеляції з онлайн-середовищем. Це відкриває можливості для розширення аудиторії, підвищення залученості студентів і створення умов для міжуніверситетської співпраці, коли студенти з різних навчальних закладів можуть взаємодіяти у спільному освітньому просторі.

Практичні рекомендації для викладачів передбачають поступове впровадження методики із чітким методичним супроводом і поясненням навчальної мети кожної вправи. Це допомагає знизити опір студентів, підвищує усвідомленість процесу навчання та сприяє формуванню безпечного освітнього середовища. Викладачі мають забезпечувати баланс між інноваційними практиками та традиційними методами, зберігаючи академічну структуру курсу, що є важливим для підтримки стабільного навчального процесу та виконання освітніх стандартів.

Особлива увага має приділятися підготовці викладачів, які працюють із системним мисленням і констеляційними практиками. Це включає розвиток компетентності у роботі з груповою динамікою, уміння проводити рефлексивні обговорення, аналізувати взаємозв'язки між елементами системи та стимулювати студентів до критичного і креативного мислення. Доцільним є створення програм підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов, що передбачають практичні тренінги з проведення констеляційних вправ, моделювання освітніх процесів та оцінки результативності впровадження інноваційних методів.

Подальший розвиток методики передбачає систематизацію типів вправ і кейсів для різних освітніх рівнів і спеціальностей. Наприклад, можна виділити вправи для усвідомлення мовних зв'язків, для моделювання соціокультурних взаємодій, а також для розвитку аналітичних і творчих навичок у межах проєктної діяльності. Кожний тип вправ потребує адаптації під конкретну навчальну мету та очікувані результати, що дозволяє створювати персоналізовані освітні траєкторії.

З огляду на інтегративний характер методики, перспективним є розширення її застосування у міждисциплінарних проєктах, що поєднують англійську мову, мистецтво, психологію та соціальні науки. Таке поєднання дозволяє студентам бачити взаємозв'язки між різними видами знань, формує здатність до комплексного аналізу та розвитку проєктних компетентностей, що відповідає вимогам сучасного глобалізованого ринку праці та міжнародної академічної діяльності.

Додатково до наукових перспектив, важливо окреслити конкретні перспективні вправи, які можуть бути впроваджені для подальшого розвитку методики. Серед них:

- Проєктна «система-симуляція» – студенти моделюють творчий процес у вигляді інтерактивної системи, відзначаючи на карті всі ключові етапи та взаємозв'язки, після чого аналізують, як зміни одного елемента впливають на весь процес.
- Кейс-ігри «міжкультурний діалог» – учасники представляють різні культурні практики та обговорюють взаємодію у вигаданому проєкті англійською мовою, що сприяє розвитку міжкультурної компетентності та усвідомлення соціокультурних факторів у професійній діяльності.
- Рефлексивні вправи «мета-констеляція» – студенти описують власний процес мислення та мовної діяльності під час вправ констеляції, що стимулює розвиток метакогнітивних навичок та критичного осмислення власних стратегій.

Узагальнення типології кейсів дозволяє виділити три основні групи:

1. Мовні кейси – орієнтовані на розвиток лексики, граматики, мовної спонтанності та аргументації.

2. Соціокультурні кейси – спрямовані на усвідомлення взаємодії культурних, соціальних та художніх явищ, розвиток міжкультурної компетентності.
3. Проектні та аналітичні кейси – фокусуються на моделюванні комплексних процесів, інтеграції знань із різних дисциплін та розвитку навичок планування і колаборації.

Подальші наукові дослідження можуть бути присвячені вивченню ефективності кожного типу кейсу та їхнього поєднання, а також визначенню оптимальної послідовності та тривалості занять для максимального розвитку компетентностей студентів. Важливим напрямом є вивчення взаємозв'язку між особистісними характеристиками студентів та ефективністю констеляційних вправ, що дозволить адаптувати методіку під різні групи та індивідуальні освітні траєкторії.

Таким чином, системне мислення та констеляційні практики створюють цілісний освітній простір, у якому мовна підготовка інтегрується з розвитком творчості, аналітичних і рефлексивних навичок. Вони сприяють формуванню професійної ідентичності студентів, підвищенню їхньої впевненості у міжкультурній взаємодії та готовності до адаптації у змінних умовах глобального культурного середовища. Розвиток та адаптація цих підходів у майбутньому відкриває перспективи для створення інноваційних педагогічних моделей, орієнтованих на цілісну підготовку фахівців мистецьких і креативних спеціальностей.

III. ВИСНОВКИ

У статті презентовано методіку впровадження системного мислення та констеляцій у викладання англійської мови на заняттях мистецьких спеціальностей. Результати дослідження свідчать про високу ефективність інтегрованого підходу, що поєднує мовну підготовку, розвиток критичного та креативного мислення, а також усвідомлення внутрішніх і міжособистісних взаємозв'язків у навчальній системі.

Дослідження показало, що застосування просторово-рольових моделей та констеляційних вправ сприяє формуванню комплексних компетентностей студентів. Зокрема, студенти демонструють підвищену мовну спонтанність, здатність аргументувати власні думки та оцінювати вплив окремих елементів на систему загалом. Рольові моделі та проектні вправи стимулюють розвиток системного мислення, аналітичних та стратегічних навичок, а також сприяють розвитку навичок колаборації та міжособистісної взаємодії.

Порівняльний аналіз традиційного та інноваційного підходів до навчання англійської мови дозволив визначити ключові відмінності: традиційні методи забезпечують ефективне засвоєння базових граматичних структур і лексики, однак не завжди формують у студентів здатність інтегрувати знання та усвідомлювати складні міжкультурні й творчі взаємозв'язки. Натомість інноваційні підходи, такі як системне мислення та констеляції, активізують процеси аналітичного та метакогнітивного осмислення, дозволяють моделювати динамічні взаємозв'язки в межах навчальної системи та створюють умови для самостійного відкриття знань.

Типові спостереження на заняттях демонструють, що студенти ефективно моделюють соціокультурні взаємозв'язки, швидко орієнтуються у системі відносин між мовними елементами, культурними явищами та творчими процесами. Багато учасників відзначають підвищення впевненості у використанні англійської мови для опису складних когнітивних та емоційних процесів, а також здатність аргументувати власні позиції у групових дискусіях.

Водночас дослідження виявило низку викликів і обмежень інтеграції методіки. Серед них слід відзначити необхідність ретельної підготовки викладача, що включає знання принципів системного мислення, основ констеляційних практик, а також уміння створювати безпечне середовище для студентів. Не менш важливим є баланс між інноваційними та традиційними підходами, що дозволяє забезпечити системність навчання та ефективне засвоєння матеріалу без втрати навчальної дисципліни та контролю над програмними цілями.

Крім того, спостерігається потреба у більш детальному документуванні процесу виконання констеляційних вправ та оцінюванні результатів у межах формувального і підсумкового контролю. Ці аспекти стають важливими для подальшого впровадження методики у різних навчальних програмах та для адаптації її до онлайн- та змішаних форматів навчання.

Таким чином, запропонована методика інтеграції системного мислення та констеляцій у викладання англійської мови демонструє високу ефективність у формуванні комплексних компетентностей, розвитку когнітивних та метакогнітивних навичок, а також у підготовці студентів до міжнародної професійної діяльності.

Подальші наукові дослідження мають зосередитися на розширенні та систематизації методичних підходів, удосконаленні способів оцінювання результатів та інтеграції методики у міждисциплінарні та міжнародні освітні контексти. Зокрема перспективними є наступні напрями:

1. Розширення типології кейсів і вправ: додавання проєктних симуляцій, міжкультурних ігор та мета-констеляцій для більш глибокого розвитку когнітивних і метакогнітивних навичок, критичного та креативного мислення.
2. Удосконалення методів оцінювання: створення інструментів для фіксації результатів констеляційних практик, інтеграція їх у системи формувального і підсумкового контролю, що дозволить кількісно та якісно оцінювати ефект інноваційного підходу.
3. Адаптація методики до різних форматів навчання: застосування системного мислення та констеляцій у дистанційних, змішаних та онлайн-курсах, що відкриває нові можливості для масштабування методики у глобальному освітньому просторі.
4. Вплив на професійну ідентичність студентів: дослідження ефекту методики на формування професійної ідентичності, розвиток компетентності у колаборації, плануванні, управлінні проєктами та міжкультурній взаємодії.
5. Міждисциплінарна інтеграція: використання підходу у навчальних програмах, що поєднують мистецтво, гуманітарні науки та лінгвістику, для формування цілісного бачення процесів і системного мислення.

Окремою перспективою є розробка методичних рекомендацій для викладачів щодо поєднання традиційних і інноваційних підходів, оптимізації навчальної програми та створення сприятливих умов для активної участі студентів.

REFERENCES

- Borgo, D. (2005). *Sync or swarm: Improvising music in a complex age*. NY: Continuum.
- Capra, F. (1997). *The web of life: A new scientific understanding of living systems*. NY: Anchor Books.
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge University Press. 256 p.
- Kanevska, N. V., & Sulik, O. O. (2025). *Intehratsiia systemnoho myslennia u vykladanni inozemnykh mov u mystetskii osviti* [Integration of systems thinking in teaching foreign languages in art education (Monograph)]. Kyiv: Akademiia pedahohichnykh nauk. 240 p.
- Lysiak, O. S. (2024). *Systemne myslennia ta intehrovani metody vykladannia anhliiskoi movy u mystetskykh zakladakh* [Systems thinking and integrated methods of teaching English in art institutions (Monograph)]. Lviv: Lvivska polihrafiia. 200 p.

INNOVATIVE APPROACHES TO TEACHING ENGLISH IN ART EDUCATION THROUGH SYSTEMS THINKING AND CONSTELLATION PRACTICES

Svitlana KUDYBA

The article investigates integrating systems thinking and constellation practices into English language teaching for specific purposes to art students. The relevance is determined by the need to update language training methods, considering the creative potential and intercultural interaction of future specialists. Global trends in foreign language education within competence-based, communicative, action-oriented, and interdisciplinary approaches are analyzed. A systemic approach is substantiated as a fundamental basis for forming a holistic understanding of linguistic and sociocultural processes in professional training of future artists. The paper characterizes the didactic potential of constellation exercises, spatial-role models, and creative project tasks as interactive tools for analyzing interrelations within the artistic environment and modeling creative and communicative processes. It is proved that this innovative approach significantly activates linguistic spontaneity, develops critical and creative thinking, persuasive argumentation, and collaboration skills, while positively impacting students' intrinsic motivation and engagement in a modern artistic educational setting. The conducted study convincingly demonstrates that systems thinking enables future artists and designers to perceive a foreign language not merely as a communication tool, but as a powerful analytical and creative resource for professional growth, self-expression, and intercultural dialogue. The obtained results confirm high effectiveness of a systemic approach in successfully fostering professional identity, intercultural competence, development of reflective skills, self-analysis, and graduates' readiness for international professional communication in the era of globalization. Prospects for further research are outlined regarding the improvement of relevant methodological models, their adaptation to various modern learning formats, and practical implementation in higher art education institutions.

Keywords: *systems thinking, art education, English language teaching, constellations, creativity, intercultural competence.*

Дата надходження до редакції / Submitted: 04.04.2026

Дата прийняття до публікації / Accepted: 27.04.2026